



Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 9. Utrùm libri sacri fuerint Deo inspirante conscripti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

tem, quam alii libri de quibus nulla unquam fuit dubitatio in Ecclesia.

ARTICULUS IX.

Utrum libri sacri fuerint Deo inspirante conscripti.

Nota. In libris sacris tria distinguenda sunt, nempe sensus, seu res quæ verbis exprimuntur; verba ipsa, & stilus seu phrasis, hoc est, verborum constructio. Queritur ergo utrum libri sacri fuerint inspirati à Deo quoad hæc omnia, ita ut non solum sensus, sed etiam verba & verborum constructio fuerint à Deo inspirata, an verò Deus solum sensum inspiraverit authoribus sacris, verborum verò delectum & compositionem eorum industria permiserit.

RESPONSIO.

Deus res saltem & sententias, in libris sacris expressas, authoribus sacris inspiravit.

Prob. 1. ex Scriptura: nam dicitur Luc. c. 1. *Sicut locutus est per os Sanctorum, Prophetarum ejus.* Et Act. c. 1. *Oportet impleri scripturam, quam predixit Spiritus Sanctus per os David de Juda.* Et ibidem c. 3. *Deus autem que pronuntiavit per os omnium prophetarum pati Christum suum, sic implevit.* Et Hebr. cap. 1. *Multifariam multisque modis olim Deus loquens Patribus in prophetis.* Ex quibus locis, & aliis similibus, jam habemus res & sententias aliquas ex his quæ in libris sacris expressæ sunt, inspiratas à Deo fuisse.

Præterea, quod omnes à Deo fuerint inspiratæ, ostendi potest ex 2. Petri cap. 1. ubi dicitur: *Omnis prophetia scripturae propria interpretatione non fit: non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.* Quorum verborum hic sensus est: Nulla scriptura sacra proprio Marte facta est: quia nulla scriptura sacra humanum inventum est: sed sancti Dei homines, qui scripturam sacram condiderunt, ex inspiratione & afflatu Spiritus Sancti locuti sunt & scripserunt. Sed

Nota. Petrus hanc secundam epistolam, ut patet ex c. 3. scribit ad eosdem, ad quos primam scripserat; primam autem, ut patet ex c. 1. scripserat ad Judeos conversos ad fidem Christi. At Judæi, ut constat ex Josepho lib. 1. contra Appionem num. 29. nomine prophetæ hominem à Deo afflatum, sive futura prænunderet, sive futura præterita aut etiam præsentia narraret, intelligebant, & consequenter nomine prophetiæ intelligebant omnem scripturam, adeoque & eam in qua futura prædicebantur, & eam in qua præterita aut etiam præsentia narrabantur, ex afflatu Dei scriptam. Cum igitur Petrus ipse Judæus ad Judeos scriberet, prophetiæ nomen non restringebat ad significandam eam tantum scripturam sacram in qua futura prænunderentur, sed per omnem prophetiam scripturæ intelligebat omnem omnino scripturam sacram, hoc est, non solum eam, in qua prænunderentur futura, sed etiam eam omnem in qua narrantur præterita vel præsentia; adeoque scribebat omnem omnino scripturam sacram à sanctis Dei hominibus ex inspiratione divina fuisse conscriptam.

Veritatem hanc clarius adhuc exprimit Paulus Apostolus 2. ad Timoth. c. 3. ubi sic ait: *Et quia ab infantia sacras litteras nosti, que te possunt infervere ad salutem per fidem, que est in Christo Jesu. Omnis scriptura divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sis homo Dei ad omne opus bonum instructus.* Igitur ex Apostolo, sacre litteræ, quas ab infantia sua legerat Timotheus, possunt instruire ad salutem. At Timotheus ab infantia sua legerat non solum sacras litteras, in quibus prædicationes, sed etiam & potissimum eas, in quibus historiae, morum præcepta, pie exhortationes, & pia consilia continentur; harum enim lectio ætati illi

erat accommodatior. Ergo ex Apostolo, omnes omnino sacre litteræ possunt instruire ad salutem. Hujus autem veritatis rationem hanc reddit Apostolus, quia omnis scriptura divinitus inspirata (supple saltem quoad sensum & sententias) utilis est ad docendum, ad arguendum, &c. adeoque ad salutem instruire potest. Ergo ex Apostolo, omnes omnino litteræ, veteris scilicet testamenti, de illis enim loquitur Apostolus, ad salutem instruire possunt, quia divinitus inspiratæ fuerunt, quod etiam procul dubio verum est de novi testamenti scripturis: neque enim in novo testamento Apostoli & alii scriptores sacri minus à Spiritu sancto afflati fuerunt, quam prophetæ in testamento veteri: neque Apostoli, & alii authores sacri, minus adjuti fuerunt ad conscribendos novi testamenti libros, quam olim ad componendas testamenti veteris scripturas prophetæ adjuti fuerint. Unde scriptura nova non minorem habet auctoritatem, nec minori veneratione digna est, quam vetus scriptura.

Prob. 2. ex Traditione, cujus magno inter se consensu testes sunt Patres, ex quibus omnibus hic nobis sufficient S. Irenæus lib. 2. adversus hæreses cap. 47. ubi sic ait: *Scriptura quidem perfecta sunt, quippe à verbo Dei & Spiritu ejus dicta.* Tertullianus lib. de habitu muliebri cap. 3. ubi dicit: *Legimus omnem scripturam edificationis habilem, divinitus inspirari.* S. Athanasius epistola ad Marcellinum de interpretatione Psalmorum: *Omnis quidem, inquit, apud nos, sive nova, sive vetus scriptura, numinis afflatu prodit, & idonea est ad erudiendum.* S. Basilii in proemio in Psalmos, quod his exorditur verbis: *Scriptura omnis divinitus inspirata & utilis, hac una ratione à Spiritu sancto conscripta astruitur, ut ex ea haud secus atque à communi quapiam curandarum animarum officina, medelam suo quique morbo salutarem & accommodatam queat seligere.* S. Chrysostomus homil. 21. in cap. 3. Genes. ubi de sacris scripturis sic loquitur: *Nihil hic scriptum est, quod non multas habeat sensuum divitias; quando quidem divino Spiritu afflati prophetæ locuti sunt, ideo ut à Spiritu scriptæ, ingentem in se continent thesaurum.* Et S. Damascenus lib. 4. de fide cap. 18. *Per Spiritum sanctum, inquit, & lex, & prophetæ, & Evangelistæ, & Apostoli, & Pastores, & Doctores verba fecerunt. Ex quo fit, ut tota divinitus inspirata scriptura procul dubio utilis sit.*

Obj. 1. Dici non potest in quo consisteret inspiratio illa, qua Deus dicitur scriptoribus sacris inspirasse res & sententias in divinis scripturis expressas. Resp. neg. Itaque inspiratio illa consistebat in duplici actione divina, quarum una voluntas, & altera mens scriptoris sacri afficiebatur. Prima erat interna & specialis motio, qua scriptor sacer impellebatur ad scribendum. Secunda verò erat interna illustratio, qua Deus vel scriptori sacro manifestabat veritates ei antea ignotas; vel oblita, aut etiam non oblita in memoriam ei revocabat; vel illi ostendebat, quid ex multis, quæ actu memoriæ occurrebant naturaliter, scribendum, quid prætermittendum esset, & memoriam ejus ita regebat, ut ne in levissimis quidem, quod humanas vires superat, factorum circumstantiis enarrandis, laberetur, aut etiam labi posset; vel denique exhortationes pias & pia consilia suggerebat. Ex his autem duplici actione divina fiebat, ut Deus res & sententias in sacris litteris expressas, per scriptores sacros veluti amanuenses, & moralia quædam organa, scriberet, ut per se manifestum est.

Dices. Gratis asseritur illustratio illa pro historicis sacris: nam scripserunt ea, quæ aut propriis oculis viderunt, aut à testibus fide dignis didicerunt, aut per certam traditionem acceperunt, adeoque ea quæ scripserunt, cum ordinario Dei concursu, & sine speciali illustratione scribere poterunt.

Resp. 1. Dato quod historici sacri ea tantum scripserint, quæ ipsi aut viderunt suis oculis, vel suis auribus audierunt, aut à testibus fide dignis didicerunt, aut per certam traditionem acceperunt; nego tamen

eos, quæ reipsa scripserunt, sine speciali illustratione scribere potuisse: sed illa indiguerunt, 1. ad eorum recordationem, quæ exciderant e memoria: quis enim hominum non aliqua, imò multa ex iis quæ vel ab aliis didicit, vel etiam ipse vidit, aut audivit, non obliviscitur? 2. Ad eorum delectum, quæ Deus volebat scripto mandati: non enim ab historicis sacris omnia quæ occurrerant illorum memoriæ, promiscuè & absque delectu scripto tradi, voluit Deus, sed juxta fines à se intentos voluit tantum certa quadam scribi, & cætera omnia prætermitti. 3. Ad memoriæ directionem, ut ne vel in minimis circumstantiis laberentur, quod non erat illis possibile humanitatis, ut satis docet experientia; quilibet enim scriptores, etiam diligentissimi, licet nulli ad assequendam veritatem labori pepererint, & ab omni partium studio, aliòve affectu pravo liberi fuerint, in variis à vero aberrasse circumstantiis deprehenduntur, non solum cum præteritorum temporum historias, sed etiam cum res suo tempore gestas scripserunt.

R. 2. Dato etiam quòd historici sacri ea quæ scripserunt, absolute potuerint scribere, absque speciali & indebito Spiritus Sancti adjutorio, adhuc illis divina inspiratio ad conciliandam eorum scriptis authoritatem divinam necessaria fuit: nam si historici sacri, cum scriberent relictis fuerunt propriæ diligentia & probitati, quantacumque in investiganda veritate diligentiam adhibuisse supponantur quantacumque supponantur in eis fuisse probitas & veritatis amor, non potest eorum scripto nisi authoritatem humanam habere. E contra verò si dicantur historici sacri scripsisse sub Deo, non solum ad scribendum impellente, sed etiam circa scribenda specialiter illustrante, tunc scripti eorum conciliatur authoritas divina: hoc enim supposito, eorum narratio est verè ac propriè verbum Dei, quia hoc supposito narratur, ut moralia Dei organa, quibus Deus usus est ad loquendum hominibus, seu ad ea quæ habet in mente, hominibus manifestanda: quare hoc supposito, narratio eorum summam habet authoritatem.

Dices. Historici sacri authoritatem narrationi suæ accesserunt, non ab inspiratione divina, sed vel à labore & diligentia sua, atque à testibus oculatis fide dignis, ut Lucas, cum ait c. 1. *Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, & ministri fuerunt sermonis, visum est & mihi, affectu omnia à principio diligenter, ex ordine tibi scribere: vel à sensuum suorum, aurium scilicet & oculorum experientia, ut Joannes, cum dicit c. 1. epist. 1. *Quod fuit ab initio, quod audimus, quod vidimus oculis nostris... testamur & annunciamus vobis vitam æternam: Ergo gratis dicuntur ex inspiratione divina scripsisse.**

R. Scriptores sacri duplici modo potuerunt à Deo inspirari. 1. Ita ut scribendo sibi consciis essent inspirationis divinæ. 2. Ita ut ignorarent se ex inspiratione divina scribere. Primo modo inspirati fuerunt à Deo propheta, qui prænunderunt: unde narrationi suæ authoritatem solent accersere ab inspiratione divina, his verbis; aut aliis æquivalentibus: *Factus est sermo Domini ad me.* Secundo modo à Deo inspiratos fuisse aliquos saltem historicos, aut Lucam, & authorem libri secundi Machabæorum, non dubitamus. Unde mirum non est, quòd Lucas Evangelio suo authoritatem quærat à proprio labore ac diligentia, & à testibus oculatis fide dignissimis. Item mirum non est, quòd author libri secundi Machabæorum, in fine libri sui sic loquatur: *In his faciam finem sermonis. Et si quidem bene, & ut historia compertit, hoc & ipse velim. Si autem minus dignè, concedendum est mihi.*

Quantum autem attinet ad Joannem Apostolum, quamvis se non sine Dei afflatu prædicare & scribere probè sciret, & præ oculis haberet illa Christi verba, quæ ipse refert Evangelii c. 16. *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem; potuit convenienter & utiliter prædicationi scripti sui authoritatem aliquam à sensuum suorum experientia conciliare. Dico aliquam: nam quòd etiam narrationi*

Simmet Theol. Tom. II.

suæ authoritatem conciliare voluerit ab inspiratione divina, satis apparet ex cap. ult. Evang. ubi sic ait. *Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, & scripsit hæc: & scimus, quia verum est testimonium ejus.* Quibus verbis sufficienter significat, se in scribendo Evangelio errare non potuisse, quia videlicet non scripsit illud sine speciali Spiritus Sancti intrinsecus afflantis & illustrantis, assistentia.

Dices. Saltem gratis dicitur, quòd sacri scriptores omnes à Deo per internam specialem motionem ad scribendum impulsu fuerint. Nam 1. de Marco hæc scribit Hieronymus in catal. *Juxta quoad Petrum referentem audierat, rogatus Romæ à fratribus, breve scripsit Evangelium.* Idem dicit Eusebius lib. 2. hist. Eccl. c. 15. post Clementem Alexandrinum lib. 2. dispositionum. 2. De Joan. hæc etiam habet Hieronymus in catal. *Novissimus omnium scripsit Evangelium, rogatus ab Asia episcopis, adversus Cerinthum, adversus hereticos, & maxime tunc Ebionitarum dogma consurgens; qui asserunt Christum ante Mariam non fuisse.* Aliam etiam Joanni Evangelium suum scribendi occasionem fuisse, nempe quòd lectis Matthæi, Marci & Lucæ Evangelii, quæ probavit, & vera esse firmavit, in eis non pauca, relatu valde utilia, prætermissa esse animadvertens, scribit Eusebius, lib. 3. hist. eccl. c. 44. & post eum Hieronimus in Joan. 3. De Luca hæc scribit Eusebius loco proximè citato: *In initio Evangelii sui causam cur scriberet, indicavit: videlicet quoniam multi alii temerè præsumpserant enarrare, quæ sibi magis erant ad liquidum comperta: volens ergo nos abstrahere à cæterorum narrationibus, fidem facit per se conscriptæ veritati: certus quòd eam vel Paulo exponente, vel aliis Apostolis, qui ab initio ipsi viderant, ac sibi tradiderant, consecutus sit.* De cæteris porro scriptoribus sacris similem scribendi causam vel occasionem conjectari, quid vetat? Ergo, &c.

R. n. ant. Ad prob. R. causas illas seu occasiones, quibus Evangelistæ ad historiam Christi conscribendam inducti fuisse dicuntur, non excludere internum & specialem Spiritus sancti impulsu, sed Spiritum Sactum per causas illas seu occasiones, ad hunc finem specialiter procuratas, vel permissas, simul & per internam & congruam motionem Evangelistas ad scribendum impulsisse. Sic cum fideles Romani Marcum, & Asiæ episcopi Joannem rogabant ut scriberent, Spiritus sanctus ineffabili modo operabatur in eorum cordibus, ut præcibus ipsius instinctu factis obsequerentur, & scribere vellent.

Dices. Diligentia, probitas, aliæque dotes scriptorum sacrorum sufficientem tribuunt authoritatem scripturis sacris. Ergo ad id gratis dicitur esse necessaria inspiratio divina. R. neg. ant. Nam quantacumque supponantur fuisse scriptorum sacrorum dotes, non possunt aliam eorum narrationi authoritatem tribuere, quàm humanam, quæ sufficere non potest: iis enim quæ narrantur à scriptoribus sacris debemus, vel saltem possumus assentiri assensu appreciativè summo propter eorum narrationem. Ad hoc autem manifestè requiritur, ut eorum narratio summam ac divinam habeat authoritatem, & ad hoc requiritur, ut sit verbum Dei, ad quod requiritur, ut narrarent & scripserint sub Deo non solum ad narrandum & scribendum impellente, sed etiam circa narranda & scribenda illustrante, atque hoc pacto dictante ea, quæ narrari & scribi volebat.

Dices. Diligentia, probitas, & aliæ dotes scriptorum sacrorum sufficient ad convincendos infideles, & ad id inutilis est inspiratio divina, utpote per se obscura & incredibilis. Ergo inspiratio divina superflua est.

R. 1. neg. conseq. Nam dato quòd inspiratio divina sit inutilis ad convincendos infideles, non ideo est superflua: est enim adhuc utilis, imò & necessaria ad fideles confirmandos, quia fideles habere non possunt summam certitudinem de iis, quæ narrantur in sacris scripturis, nisi sacra scripturæ summam & divinam habeant authoritatem, neque summam

& divinam auctoritatem habere possunt sacra scriptura, nisi fuerit à Deo inspirata: nam si non fuerunt à Deo inspirata, non sunt verbum Dei, quod solum summam & divinam auctoritatem habet.

R. 2. neg. alteram partem ant. nempe quod inspiratio divina sit inutilis ad convincendos infideles: est enim per se quidem obscura, sed infidelibus potest sufficienter probari; & sufficienter probata infidelibus, erit ad illos convincendos sufficientissima: nam convicti de inspiratione divina, hoc ipso convincuntur non solum de veritate, sed etiam de summa infallibilitate sacrarum scripturarum supposito enim quod scriptores sacri fuerint à Deo inspirati, per se clarum est eos scribendo non magis errare potuisse, quam potest Deus falli aut fallere, quod utrumque evidenter repugnat enti, quo nihil melius cogitari potest.

Porro infideles convincuntur de inspiratione divina, hoc ipso quod convincuntur scripturam sacram esse verbum Dei; cum non possit esse verbum Dei, quin à Deo saltem quoad res & sententias scriptoribus sacris velut amanuensis dictata, adeoque inspirata fuerit; & convincuntur scripturam esse verbum Dei, hoc ipso quod per motiva credibilitatis convincuntur de veritate & divinitate Ecclesiae, scripturam sacram ut verbum Dei proponentis. Quod autem motiva credibilitatis, quae habet Ecclesia, sufficiant ad convincendos infideles de veritate & divinitate Ecclesiae, quis ambigit? Motiva igitur credibilitatis Ecclesiae omnino sufficiunt ad probandum infidelibus, quod scriptura sacra sit verbum Dei adeoque quod sit divinitus inspirata saltem quoad res & sententias.

Obj. Si res & sententiae omnes, litteris sacris expressae, scriptoribus sacris à Deo inspiratae fuerint, scriptores sacri nulla diligentia, nullo conatu, nulla meditatione aut inquisitione indiguerunt ad scribendum. Falsum conf. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam 1. Lucas, ipsomet teste, c. 1. Evangelii, ut omnia assequerentur à principio, & ex ordine scriberet, magnam adhibuit diligentiam. 2. Author libri 2. Machab. in quinque historiarum libris, à Jalone Cyrenaeo compositis, uno volumine breviandis, deludavit multum, ut ipse testatur cap. 2. *Et nobis quidem ipsis, inquit, qui hoc opus breviandi causa suscepimus, non facilem laborem, imò verò negotium plenum vigiliarum & sudoris assumpsimus.*

R. Inspirationem divinam non eandem in omnibus scriptoribus sacris fuisse, sed aliam exclusisse omnem humanam industriam, aliam verò non. Itaque Deus aliquos scriptores sacros ita inspiravit, ut non librum exarare, sed librum exscribere viderentur, quia videlicet, Deo in eis operante, sese illis inter scribendum ultro offerrebat res, verba & verborum compositio: unde nulla acquisitione, nullo conatu, nulla meditatione ad scribendum egebant. Alios verò inspiravit, non quasi ex ore dictando, sed eos ad rerum scribendarum investigationem ad meditationem, & omnem quam poterant industriam adhibendam impellendo, atque simul, quae antea non norant revelando, quae obliti erant, in memoriam revocando, quid ex multis quae sua diligentia & industria invenerant, vel meminerant, scribendum, quidve praeferendum esset ostendendo; eorum denique memoriam & intellectum ita illustratione sua regendo, ut ne levissima circumstantia labi possent.

Primo modo inspiratum fuisse Hieremiam, patet ex ejusdem Hieremiae cap. 36. ubi Baruch ejus scriba, à principibus populi interrogatus, quomodo prophetiarum ejus scripsisset, respondet in hunc modum: *Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos: & ego scribebam in volumine atramento.* Secundo autem modo fuisse inspiratum auctorem libri 2. Machab. testantur ejus verba à nobis laudata. Unde quod ignoraret, se ex inspiratione divina scribere, mirum videri non debet; cum è contra Hieremiam, quod Deo inspirante scriberet, vel dictaret, non posset latere.

Dices. Rerum scribendarum investigatio & meditatio stare non potest cum inspiratione divina. Ergo

esse non potuerunt in scriptoribus à Deo inspiratis. Nego ant. *Probabis.* Rerum scribendarum investigatio & meditatio exigunt animum peccatum tranquillum. Atqui pax & tranquillitas animi manere non possunt cum inspiratione divina. Ergo, &c. Nego min. *Probabis.* Nam inspiratio divina, homines qui inspirantur rapit extra se eosque rationis & libertatis usu privat, ut probat exemplum Balaam benedicens populo, cui maledicturus advenerat, Num. cap. 23. & 24. & Saulis coram Samuele prophetantis lib. 1. Reg. c. 1.

R. neg. ant. saltem sumptum universaliter: dato enim quod aliqui ita à Deo inspirati fuerint, ut sui compotes esse desinerent, puta Balaam, Saul, & ii qui cum Saule coram Samuele prophetabant, nego quod Deus sic inspiraverit eos qui libros sacros conscripserunt; quamvis non omnes eodem modo inspiraverit, sed alios lenius, nempe historiarum & moralium sententiarum auctores, ut eorum oratio esset tranquillior, qualem possulant historia, & instruendi methodus; alios verò vehementius, nempe prophetas, ut ardentior & concitator esset eorum sermo, adeoque aprior ad varios spei, timoris, amoris reverentiae erga Deum, &c. motus in legentium animis excitando, quod potissimum spectant libri prophetici: at sic inspiravit omnes, ut eis expeditum rationis & libertatis usum relinqueret, & ex eis nullus insaniret. Sic Hieremias, non quasi furens, sed quasi legens, vaticinationes suas Baruch amanuensi suo dictabat.

Obj. 3. Multa in scripturis sacris leguntur Deo indigna, quales sunt dirae imprecationes, quas habent aliqui psalmi, & quae proinde Deo inspiranti attribui non possunt sine impietate. R. has imprecationes Deo inspiranti sine impietate attribui posse. Ratio est, quia propheticum habent sensum, nec sunt hominis oprantis, aut postulantis vindictam, sed simpliciter prae-nunciantis supplicia, à Deo justo iudice repetenda. Ita expressè sentit S. Augustinus in psal. 78. ubi haec verba, *Effunde iram tuam in gentes, quae te non noverunt*, sic interpretatur: *Etiam ista prophetatio est, non optatio: non malevolentia voto ista dicuntur, sed spiritu praevisa praedicuntur: sicut de Juda traditore, quae mala illi fuerant pro suis meritis eventura, ita prophetata sunt, quasi optata sint.* Et inferius haec verba, *Redde vicinis nostris septies tantum in sinu eorum*, sic exponit: *Non mala optat, sed iusta praenunciat, & futura prophetat.*

Dices. Scriptura sacra habet aliqua, imò multa, quae à Deo inspirari non potuerunt. Tale est v. gr. grande convicium, quo Paulus invehitur contra summum sacerdotem, Act. cap. 23. ubi summum Pontificem, cum illius jussu percutitur, parietem dealbatum vocat, ignorans quis esset; unde monitus quod esset summus Pontifex, dictum excusat. R. Paulum, cum summum sacerdotem vocavit parietem dealbatum, non ex instinctu. Spiritus sancti, sed ex merè humana determinatione locutum esse; quod non obest librorum sacrorum inspirationi, ad hoc enim sufficit, quod Lucas ex inspiratione divina scripserit id, quod Paulus non ex Spiritu sancti, sed ex proprio instinctu tunc dixit.

Nota. Aliud est factum, vel dictum aliquod narrari ex inspiratione divina, & aliud factum vel dictum illud ex inspiratione divina profectum esse. Unde ex inspiratione divina narrari potest id, quod factum vel dictum est ex instinctu merè humano: sicut ex instinctu merè humano narrari potest id, quod factum vel dictum est ex inspiratione divina. Dicimus autem ea omnia, quae in scripturis sacris narrantur, ex inspiratione divina narrari, sive etiam facta vel dicta fuerint ex inspiratione divina, sive non, & earens dicimus scripturas sacras fuisse divinitus inspiratas.

Nota iterum. Non dicimus scriptura sacras fuisse divinitus inspiratas eo sensu, quod omnia quae illis continentur, facta vel dicta fuerint ex inspiratione divina: hoc enim est manifestè falsum & absurdum; neque necessarium est ad hoc, ut scripturae sacrae divinam habeant auctoritatem, & sint verbum Dei.

Sed

Sed eo sensu divinitus inspiratas fuisse dicimus, quod omnia quae illis continentur, ab authoribus sacris scripta fuerint sub Deo illos specialiter impellente ad scribendum, & circa scribenda illustrante modo superius explicato. Unde sequitur auctores sacros scripsisse ut amanuenses Dei, & moralia ejus organa, adeoque scripturam eorum esse verè divinam, & verbum Dei formaliter.

Dices. In scripturis sacris aliqua circumstantiae sunt inutiles, aliqua incertae, & aliqua invicem contrariae. Ergo, &c. R. neg. ant. Nam 1. circumstantiae illae, quae dicuntur esse inutiles, aliquo modo conferunt vel ad nostram instructionem, vel ad providentiae divinae aut alterius attributi divini commendationem, vel ad ornatum & integritatem orationis, denique ad narrationis ingenuitatem, qua excellunt scripturae sacrae, earumque veritas mirum in modum elucet. 2. Circumstantiae illae, quae dicuntur esse incertae, sunt tantum minus praecise & determinatae. Noluit autem Spiritus sanctus eas per scriptorem sacrum magis determinari; quia hoc alienum est à recepta inter homines narrandi ratione, cui se accommodare voluit. 3. Circumstantiae illae, quae videntur inter se pugnare, non nisi specietenus inter se pugnant, easque inter se conciliari, pro certo tenere debemus, quamvis fortasse ignoremus modum, quo conciliantur. De huiusmodi difficultatibus consulendi sunt Interpretes.

At inquires. Si scriptores sacri à Deo inspirati fuerint etiam in minimis & levissimis circumstantiis, ita ut nequidem in re minimi momenti à vero aberrare potuerint, nullum quantum ad inspirationem divinam discrimen fuit Christum inter & sacros scriptores. R. neg. seq. Itaque quantum ad divinam inspirationem inter Christum & scriptores sacros discrimen fuit, 1. in eo quod Christus semper fuerit inspiratus, ita ut à vero nec aberraret, nec aberrare potuerit unquam, sacri verò scriptores non fuerint semper inspirati, sed tunc tantum fuerint, cum ipsos sacros conscriberent, & tanquam Dei legati loquerentur hominibus. Unde alii à vero aberrare poterant, & quandoque aberrabant, vel ex levi aliqua inconsideratione, aut in inquirenda veritate negligentia, vel ex inculpabili memoriae lapsu. 2. In eo quod Christus fuerit ex proprio jure inspiratus: nam humanitas Christi propter hypostaticam unionem infutabiliter exagebat auxilia, quibuscum semper & in omnibus assequeretur veritatem; sacri verò scriptores, utpote puri homines, nullam per se inspirationis divinae exigentiam habuerint, & sic inspirati fuerint ex mero Dei beneplacito, qui illis ad condendas scripturas sacras uti voluit, & per illos quasi amanuenses suos hominibus loqui.

Obj. 4. Si Deus librum aliquem, industria merè humana conscriptum, ex omni parte verum esse revelaret credibiliter, liber ille esset verbum Dei, & scripturis divinis annumerari non solum posset, sed etiam deberet. Ergo ad hoc ut scriptura sacra esset verbum Dei, & scriptura divina, necessaria non fuit divina inspiratio, adeoque gratis dicitur, omnes omnino scripturas sacras fuisse divinitus inspiratas.

R. In suppositione facta, liber, industria purè humana conscriptus, non esset verbum Dei propriè & simpliciter, sed ad summum esset verbum Dei, latè & cum addito diminutive, per adoptionem; nec scripturis, quas divinitus inspiratas fuisse probavimus, alio modo annumerari posset, quam filii adoptivi filii naturalibus possunt annumerari: unde per se dignus non esset ea veneratione, quam per se merentur scripturae divinitus inspiratae.

At inquires. Summam & divinam auctoritatem haberet. Ergo esset propriè & simpliciter verbum Dei. R. dist. ant. Summam & divinam auctoritatem haberet per se, N. ant. Per aliud & propter revelationem divinam, qua illum nihil nisi verum continere, credibiliter revelatum esset, C. ant. & neg. conseq. Nam illud tantum verbum dici potest propriè & simpliciter verbum Dei, quod summam & divinam auctoritatem ha-

Simones Theol. Tom. II.

bet per se, & ita per se dignus est assensu appetitativo summo: ita ut praesupposita illius qua verbum Dei est, propositione, possimus, quam exprimit, veritatem actu appetitativè certissimo credere propter ipsum, eodem illo actu cum eadem appetitione natura prius per se immediatè creditum, ibi sistendo.

ARTICULUS X.

Utrum scriptura sacra fuerint etiam divinitus inspirata quoad omnia & singula verba.

RESPONSIO.

Scriptura sacra videntur non fuisse à Deo inspirata quoad omnia & singula verba.

Prob. 1. ex Origene: nam apud Eusebium lib. 6. hist. eccl. cap. 18. postquam dixit se ex majorum traditione didicisse epistolam ad Hebr. esse Pauli, dubium proponit, utrum scilicet sententiae tantum, an etiam verba & verborum compositio ipsius sint, & respondet verba & verborum compositionem ab aliis Lucae Evangelistae, ab aliis verò Clementi Romano, apostolorum discipulo attribui, ibique haeret, nullatenus sollicitus non solum de sententiis, sed etiam de verbis & verborum compositione Paulo vindicandis. At si verba & verborum compositio fuerint Clementis, profectò non fuerint inspirata divinitus; cum Clemens non fuerit author canonicus; & nihilominus, secundum Origenem, epistola ad Hebr. est scriptura divina. Ergo, secundum Origenem, ut aliqua scriptura sit divina, non requiritur ut verba & verborum compositio fuerint divinitus inspirata, sed sufficit inspiratio sententiarum. Ergo, secundum Origenem, nulla necessitas est asserendi, quod scripturae sacrae omnes fuerint divinitus inspiratae, non solum quoad sententias, sed etiam quoad verba & verborum compositionem. Porro si id asserendi nulla est necessitas, qua ratione probabitur omnia singula verba in sacris scripturis omnibus divinitus inspirata fuisse? Præterea, idem Origenes in Philocalia c. 4. probat scripturas sacras solecismis identidem sordescere. At quin solecismos Deo inspiranti impingere non verebatur?

Prob. 2. ex S. Hieronymo: nam pluribus locis aperte supponit nec verba, nec verborum constructionem à Deo inspirata fuisse scriptoribus sacris, ut v. g. in epistola ad Algasiam quaest. 10. ubi de Paulo Apostolo sic loquitur: *Illud quod crebro diximus: Et si imperitus sermone, non tamen scientia; nequaquam Paulum de humilitate, sed de conscientia veritate dixisse, etiam nunc approbamus: profundos enim & reconditos sensus lingua non explicat; in alienas aures puro non potest transferre sermone, quem cum in vernacula lingua habeant disertissimum... se ipsum interpretari cupiens involvitur.* Sic enim loquendo. Hieronymus manifestè significat, Paulum apostolum quoad voces & phrasim propriae industriae derelictum fuisse.

Prob. 3. ex S. Agobardo Lugdunensi episcopo in libro contra Fredegisum tom. 14. Bibl. Patr. edit. Lugd. ubi hæc habet: *Apparet etiam in his verbis vestris quod ita sentitis de prophetis & apostolis, ut non solum sensum predicationis, & modos vel argumenta dictionum Spiritus sanctus eis inspiraverit, sed etiam ipsa corporalia verba extrinsecus in illorum ipse formaverit. Quod si ita sentitis, quanta absurditas sequetur, quis dinumerare poterit? Tum quod omnia & singula verba scriptoribus sacris à Spiritu sancto dictata non fuerint, probat multis argumentis, & praesertim ex styli diversitate.*

Prob. 4. ratione. Quia ad hoc ut scripturae sacrae essent verè & propriè verbum Dei, adeoque summam & divinam haberent auctoritatem, necessaria non fuit omnium & singularum vocum inspiratio, & aliunde hanc inspirationem asserendi nulla sufficiens ratio asserri potest. Ergo, &c. Secunda pars ant. patebit ex objectionum solutione. *Prob. prima pars.* Ad hoc ut scripturae sacrae essent verbum Dei, necessarium tantum fuit, ut auctores sacri, tanquam